

แนวโน้มนธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2566-68

อุตสาหกรรมมันสำปะหลัง

กุมภาพันธ์ 2566

วิจัยกรุงศรี

ผู้เขียน

ชัยวัช โสวเจริญสุข

นักวิเคราะห์อาวุโส

chaiwat.sowcharoensuk@krungsri.com

+662 296 2000 Ext. 50880

krungsri
Research

หรือ MUFG หนึ่งใบ
สถาบันการเงินที่ใหญ่ที่สุดของไทย

Subscribe Us

สมัครสมาชิกวิจัยกรุงศรี...

krungsri.research@krungsri.com

คำสงวนสิทธิ์

เนื้อหาและข้อมูลใดๆ ทั้งหมดที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ หากมิได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น ถือเป็นลิขสิทธิ์ของ วิจัยกรุงศรี ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใดๆ เกี่ยวข้องกับเนื้อหา สำเนา หรือดัดแปลงแก่บุคคลอื่นโดยมิได้รับ อนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากวิจัยกรุงศรี รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งที่เชื่อ หรือควรเชื่อว่ามีที่น่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม วิจัยกรุงศรีไม่อาจรับรองความครบถ้วนสมบูรณ์หรือ ความถูกต้องของข้อมูลดังกล่าว อีกทั้งไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงหรือทางอ้อม จากการใช้รายงานฉบับนี้หรือเนื้อหาในรายงานฉบับนี้ ข้อมูล ความคิดเห็น และการประมาณการที่ปรากฏใน รายงานนี้ถือเป็นความคิดเห็นของวิจัยกรุงศรี ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) และบริษัทในเครือ ความคิดเห็นในรายงานฉบับนี้เป็นไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน ณ วันที่มีการ เผยแพร่รายงาน วิจัยกรุงศรีขอสงวนสิทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงโดยมิต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

EXECUTIVE SUMMARY

วิจัยกรุงศรีคาดว่าอุตสาหกรรมมันสำปะหลังในปี 2566-2568 มีแนวโน้มเติบโตดี ตามทิศทางการขยายตัวของความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ทั้งตลาดในประเทศ (โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมเอทานอล) และตลาดส่งออก ตามการขยายตัวของตลาดจีนซึ่งเป็นตลาดหลัก จากแรงหนุนของ (1) ความต้องการในอุตสาหกรรมต่อเนื่องของจีน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเอทานอลที่ยังเติบโตตามการใช้พลังงาน อาหารสัตว์ และแอลกอฮอล์ที่ยังขยายตัวจากการระบาดของ COVID-19 เป็นระยะ และ (2) ความต้องการสต็อกสินค้าเพื่อความมั่นคงทางอาหารและพลังงานในตลาดส่งออกที่น่าจะยังมีอยู่จากความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครนที่มีแนวโน้มยืดเยื้อ ปัจจัยท้าทายของอุตสาหกรรมนี้ ได้แก่ ปริมาณผลผลิตที่มีความไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ และโรคระบาด (โรคใบด่างมันสำปะหลัง) รวมถึงด้านการตลาดที่ยังต้องพึ่งพาทลาดจีนเป็นหลัก

มุมมองวิจัยกรุงศรี

คาดว่าผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุตสาหกรรมมันสำปะหลังโดยรวมจะแข็งแกร่ง หนุนจากความต้องการของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ทั้งจากตลาดในประเทศ และตลาดส่งออก เชื่อให้ผลประกอบการในปี 2566-2568 มีทิศทางเติบโต

- **ผู้ผลิตแป้งมันสำปะหลังดิบ:** รายได้มีแนวโน้มดี ตามความต้องการใช้ทั้งในและต่างประเทศที่ได้รับปัจจัยหนุนจากการเติบโตของอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม กระดาษ และอุตสาหกรรมเอทานอล (ใช้น้ำแป้งเป็นวัตถุดิบ)
- **ผู้ผลิตมันเส้น:** รายได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ตามการขยายตัวของความต้องการในตลาดจีนเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร เอทานอล แอลกอฮอล์ และอาหารสัตว์ ทำให้ผู้ประกอบการยังมีโอกาสในการทำกำไร อย่างไรก็ตามผู้ส่งออกมันเส้นยังมีความเสี่ยงจากการแย่งชิงวัตถุดิบหัวมันสดภายในประเทศซึ่งอาจมีอุปทานไม่เพียงพอ ประกอบกับการพึ่งพาทลาดจีนในสัดส่วนสูง ทำให้ธุรกิจมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงคำสั่งซื้อของจีน และการเข้ามาแย่งตลาดจีนของประเทศ CLMV
- **ผู้ผลิตแป้งมันสำปะหลังดัดแปร:** รายได้ยังคงขยายตัวดี ตามการเติบโตของอุตสาหกรรมขึ้นปลายโดยเฉพาะความต้องการในภูมิภาคเอเชีย อาทิ ยา เครื่องสำอาง อาหาร กระดาษ สารให้ความหวาน และเคมีภัณฑ์ รวมถึงการขยายตลาดส่งออกไปยังตลาดใหม่ๆ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ แต่อาจต้องเผชิญปัจจัยท้าทายจากการแข่งขันกับแป้งของธัญพืชอื่นที่มีคุณลักษณะหลากหลายมากขึ้น
- **ผู้ผลิตมันสำปะหลังอัดเม็ด:** รายได้มีความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนของตลาด โดยความต้องการจะสูงเฉพาะช่วงที่เกิดปัญหาขาดแคลนธัญพืชชนิดอื่นๆ เช่น ช่วงภาวะสงครามรัสเซีย-ยูเครน หรือช่วงสถานการณ์ COVID-19 ที่กระทบต่อความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งหากสถานการณ์เหล่านี้คลี่คลายลงคาดว่าจะส่งผลให้ความต้องการมันอัดเม็ดเพื่อใช้เป็นพลังงานเชื้อเพลิงชีวภาพและอาหารสัตว์มีแนวโน้มลดลง

- **ผู้ค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง:** รายได้มีทิศทางกระเตื้องขึ้น ตามการขยายพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรจากราคาที่ยังจูงใจและทิศทางความต้องการใช้มันสำปะหลังทั้งในประเทศและตลาดส่งออกที่ยังขยายตัวดี ส่งผลให้ผู้ประกอบการยังมีโอกาสทำกำไรได้
- **เกษตรกรชาวสวนมันสำปะหลัง:** รายได้ทยอยปรับตัวดีขึ้นจากราคารับซื้อหัวมันสดที่สูงขึ้น ตามความต้องการวัตถุดิบหัวมันสดจากภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับมาตรการภาครัฐในการรักษาเสถียรภาพของอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง (อาทิ โครงการประกันรายได้ สินเชื่อดอกเบี๋ยต่ำ มาตรการอุดหนุนปริมาณการผลิต) ทำให้เกษตรกรมีโอกาสทำกำไรได้ แม้ว่าเกษตรกรจะยังมีความเสี่ยงจากโรคระบาดในต่างๆ และต้นทุนการผลิตที่ปรับสูงขึ้นตามราคาปุ๋ยและค่าจ้างแรงงานเก็บเกี่ยว

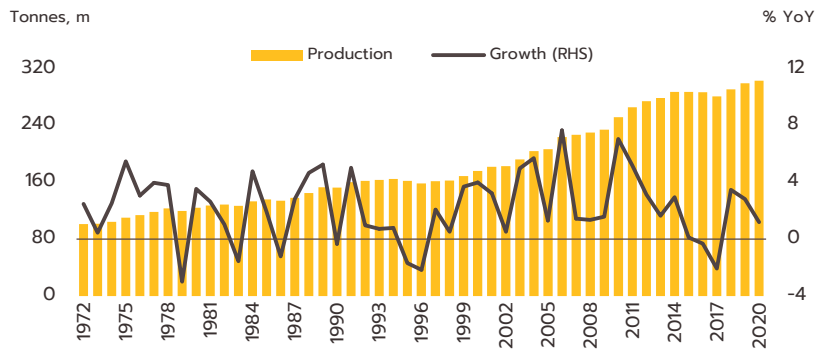
ข้อมูลพื้นฐาน

มันสำปะหลังเป็นพืชอาหารที่มีปริมาณแป้งสูง (Carbohydrate-rich crops) สามารถนำไปใช้ประโยชน์ใน 4 ด้านหลัก (4F) ประกอบด้วย 1) Food อาหารสำหรับมนุษย์ 2) Feed อาหารเลี้ยงสัตว์ 3) Fuel วัตถุดิบในการผลิตเอทานอลเพื่อใช้เป็นพลังงานชีวภาพ และ 4) Factory ภาคอุตสาหกรรม อาทิ แอลกอฮอล์ กรดมะนาว เครื่องนุ่งห่ม ยา กระดาษ และเคมีภัณฑ์ เป็นต้น

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มันสำปะหลังมักมีราคาสูงกว่าพืชอาหารที่ให้แป้งประเภทอื่น อีกทั้งสามารถใช้เป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ทำให้ความต้องการมันสำปะหลังในตลาดโลกเติบโตต่อเนื่อง **ส่งผลให้มันสำปะหลังเป็นพืชอาหารที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 5 ของโลก รองจากข้าวโพด ข้าวสาลี ข้าวเจ้า และมันฝรั่ง**

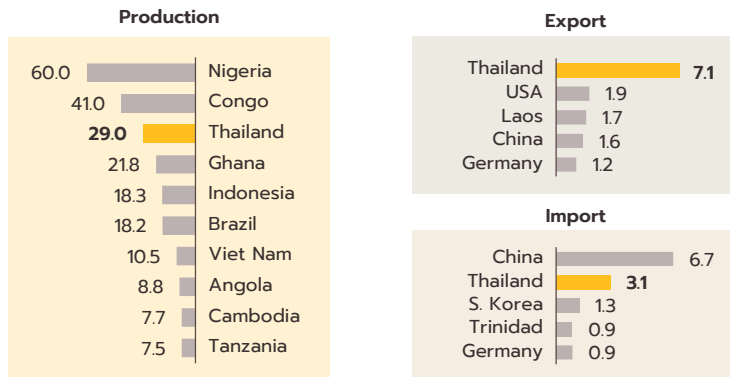
ในปี 2563 ผลิตมันสำปะหลังทั่วโลกมีประมาณ 303 ล้านตัน (รูปที่ 1) ทวีปแอฟริกาเป็นแหล่งผลิตใหญ่ที่สุดของโลก คิดเป็น 64.0% ของผลผลิตทั่วโลก รองลงมาคือทวีปเอเชีย^{1/} (27.0%) อเมริกา (8.9%) และโอเชียเนีย (0.1%) หากพิจารณาเป็นรายประเทศ **ไนจีเรียเป็นผู้ผลิตอันดับ 1 ของโลก** (สัดส่วน 19.8% ของผลผลิตทั่วโลก) รองลงมาเป็นคองโก (13.6%) ไทย (9.6%) กานา (7.2%) อินโดนีเซีย (6.1%) และบราซิล (6.0%) (รูปที่ 2) ขณะที่กัมพูชาและเวียดนามมีผลผลิตมันสำปะหลังเพิ่มขึ้นมากในช่วง 10-15 ปีที่ผ่านมา ผลจากการเข้าไปลงทุนของผู้ประกอบการจากประเทศไทยและจีน

Figure 1: Global Cassava Production

Source: Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)

Figure 2: Global Cassava* Production, Exports and Imports, by Major Countries (2020) (Tonnes, m)

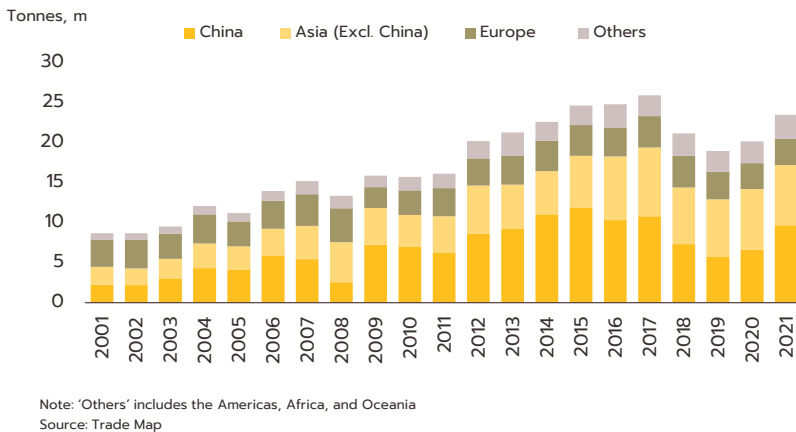

Note: * Includes cassava pellet, cassava chip, native starch, modified starch, and 'other' (e.g. sago, and pulp)
Source: FAO, Trade Map, Krungsri Research

1/ ประเทศในทวีปเอเชียมีความต้องการใช้มันสำปะหลังเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องมากกว่าการบริโภคโดยตรง อย่างไรก็ตาม ในระยะหลังหลายประเทศเริ่มให้ความสำคัญต่อความมั่นคงด้านอาหารมากขึ้น โดยเฉพาะในอินเดีย รวมถึงอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ซึ่งมีนโยบายเน้นบริโภคมันสำปะหลังทดแทนข้าว ขณะที่ทวีปละตินอเมริกามีนโยบายส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังเชิงพาณิชย์เพื่อนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมต่อเนื่องเป็นหลัก

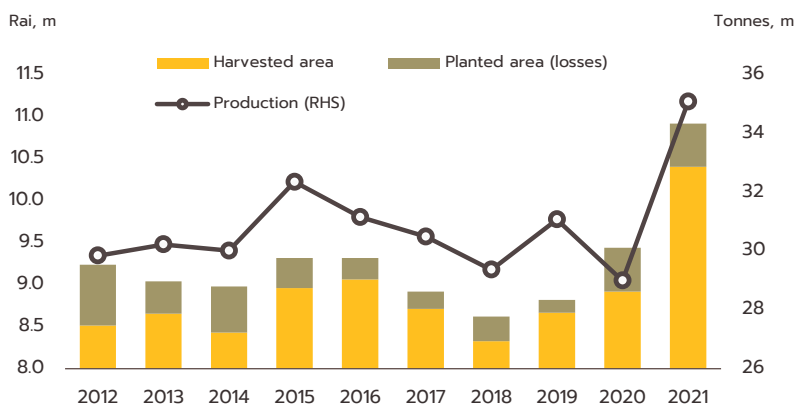
แม้กลุ่มประเทศในทวีปแอฟริกาจะเป็นผู้ผลิตมันสำปะหลังรายใหญ่ของโลก แต่ยังคงเน้นผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศเป็นหลัก เนื่องจากมันสำปะหลังเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงด้านอาหาร คุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้ โดยผลิตภัณฑ์หลักได้แก่ หัวมันสดและผลิตภัณฑ์แปรรูป ขณะที่ไทยเน้นผลิตเพื่อการส่งออกเป็นหลัก และเป็นประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดในโลก (รูปที่ 2) โดยความต้องการนำเข้ามันสำปะหลังของโลก ส่วนใหญ่มาจากประเทศในทวีปเอเชีย โดยเฉพาะจีนซึ่งมีปริมาณการนำเข้าคิดเป็นสัดส่วนสูงถึง 41.3% ของปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทั่วโลก (รูปที่ 3)

Figure 3: Major Destinations for Cassava Exports

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ขยายพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลังตามความต้องการในตลาดส่งออก ในปี 2564 พื้นที่เก็บเกี่ยวมีขนาดประมาณ 10.4 ล้านไร่ ให้ผลผลิตมันสำปะหลังประมาณ 35.1 ล้านตัน^{2/} (รูปที่ 4) โดยกระจุกตัวในจังหวัดนครราชสีมามากที่สุดคิดเป็นสัดส่วน 14.1% ของพื้นที่เก็บเกี่ยวทั่วประเทศ รองลงมาเป็นกำแพงเพชร (7.3%) กาญจนบุรี (5.8%) และชัยภูมิ (5.5%)

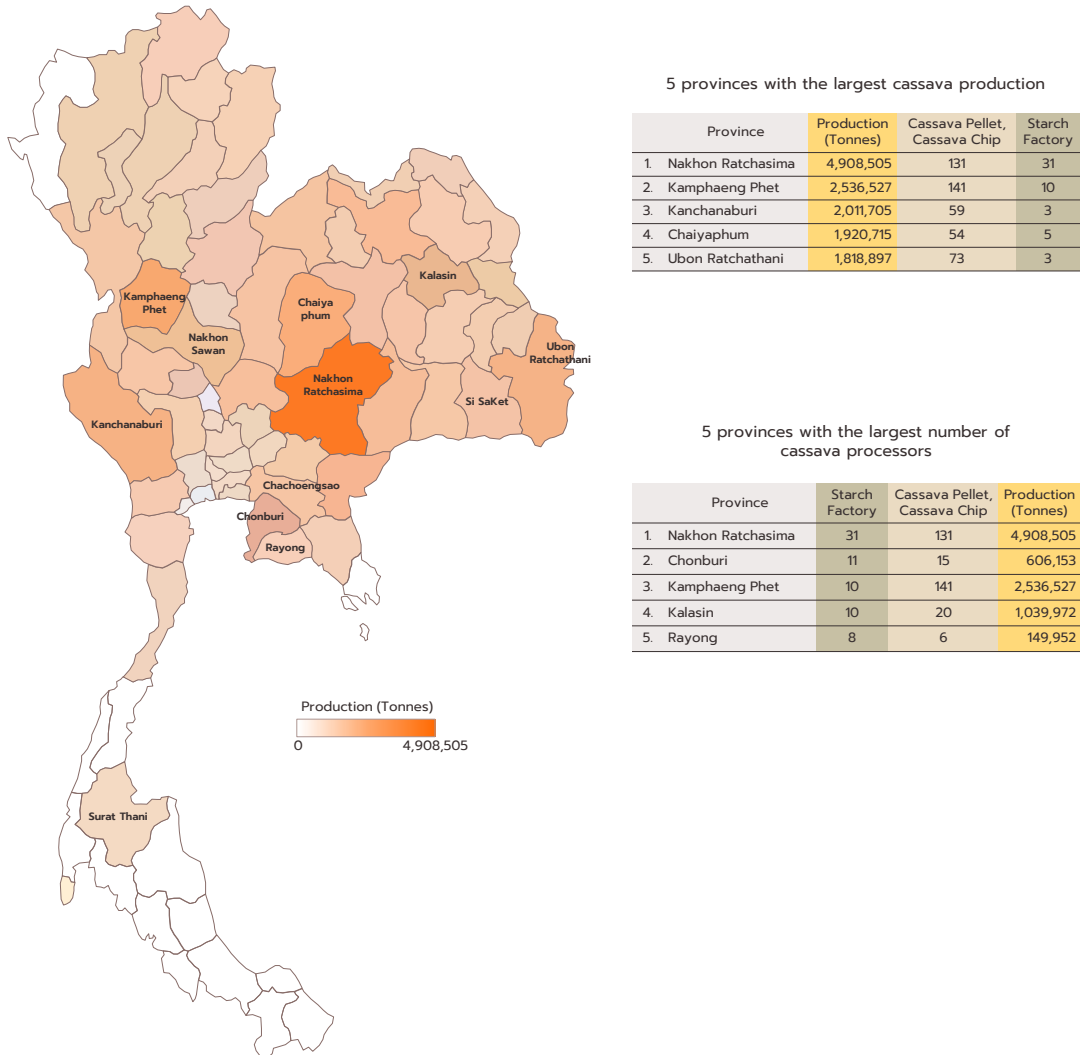
Figure 4: Thai Cassava Production

2/ ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มันสำปะหลังเป็นพืชที่สามารถปลูกได้ในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำและแสงแดดจัด ทำให้สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี แต่ในไทยมักปลูกในช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคม และมีฤดูกาลเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนมกราคมถึงมีนาคมปีถัดไป

ในปี 2565 โรงงานแปรรูปมันสำปะหลังในประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 1,205 โรงงาน^{3/} ซึ่งมักตั้งอยู่ใกล้แหล่งเพาะปลูกเพื่อความสะดวกและประหยัดต้นทุนการขนส่ง โดยจังหวัดนครราชสีมามีจำนวนโรงงานแปรรูปมากที่สุด 162 โรงงาน รองลงมาเป็น กำแพงเพชร (151 โรงงาน) นครสวรรค์ (88 โรงงาน) ชัยภูมิ (59 โรงงาน) ขณะที่ผู้ประกอบการบางกลุ่มเลือกที่ตั้งโรงงานใกล้เคียงแหล่งวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะกัมพูชา ลาว และเมียนมา ซึ่งผู้ประกอบการไทยได้เข้าไปลงทุนตั้งโรงงานแปรรูปขึ้นต้นในประเทศเหล่านี้เพื่อสร้างความมั่นคงด้านวัตถุดิบ อาทิ อุบลราชธานี (76 โรงงาน) กาญจนบุรี (62 โรงงาน) และศรีสะเกษ (33 โรงงาน) รวมถึงการตั้งโรงงานใกล้ท่าเรือขนส่งเพื่อการส่งออกได้แก่ ชลบุรี (26 โรงงาน) ระยอง (14 โรงงาน) ฉะเชิงเทรา (14 โรงงาน) (รูปที่ 5)

Figure 5: Thai Cassava Production and Processing Facilities

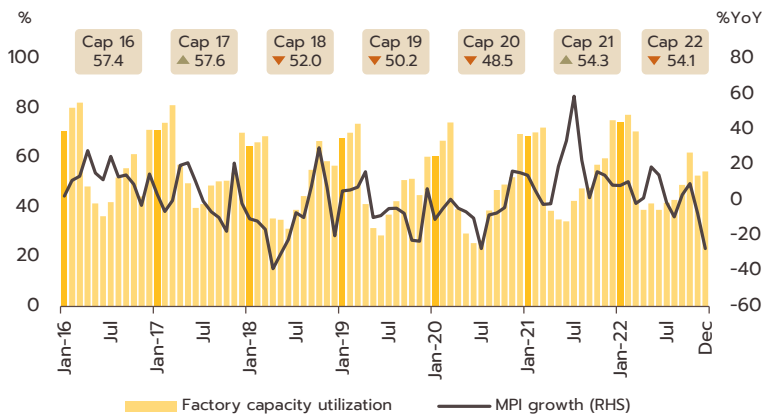
Source: OAE, Krungsri Research

3/ ข้อมูล ณ วันที่ 2 ตุลาคม 2565 ซึ่งไม่รวมถึง โรงงานที่ยังไม่แจ้งประกอบ หยอดข้าวคราว หรือเลิกประกอบกิจการ และมีขนาดตาม พรบ.โรงงาน ฉบับที่ 2 โดยข้อมูล ประกอบด้วยโรงงานมันสำปะหลังแปรรูปหลายประเภท อาทิ มันอัดเม็ด มันเส้น แป้งมันสำปะหลัง ทากมันสำปะหลัง และอื่นๆ (ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม)

ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่ผลิตในไทยแบ่งได้เป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่

- **ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังตากแห้ง (Dried Cassava)** ผลิตภัณฑ์หลักได้แก่ มันเส้น (Cassava Chip) ซึ่งใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารเลี้ยงสัตว์ แอลกอฮอล์ และกรดมะนาว โดยปัจจุบันไทยมีโรงงานมันเส้น 1,025 โรงงาน คิดเป็น 96% ของจำนวนโรงงานในกลุ่มผลิตภัณฑ์นี้ทั้งหมด ที่เหลือได้แก่ โรงงานมันอัดเม็ด 28 โรงงาน^{4/} (2.6%) ลานตากมันสำปะหลัง 12 โรงงาน^{4/} (1.0%) และมันสำปะหลังแปรรูปอื่นๆ (อาทิ มันสำปะหลังแผ่น มันสำปะหลังบดหรือไม่เพื่อเป็นอาหารสัตว์) 8 โรงงาน
- **ผลิตภัณฑ์แป้งมันสำปะหลัง (Cassava Starch)** ผลิตภัณฑ์ขั้นต้น คือ แป้งมันสำปะหลังดิบ (Native Starch) สามารถใช้บริโภคโดยตรงในครัวเรือน (เพื่อประกอบ/ปรุงอาหาร) และใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตแป้งมันสำปะหลังดัดแปร (Modified Starch)^{5/} ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าเพิ่มสูง อีกทั้งใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่องได้หลากหลาย อาทิ พงษ์รส สารให้ความหวาน ซอสปรุงรส เครื่องสำอาง และยา เป็นต้น ปัจจุบันโรงงานแป้งมันสำปะหลังดิบในไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 105 โรงงาน และโรงงานแป้งมันสำปะหลังดัดแปร 27 โรงงาน โดยทั่วไปการผลิตมันสำปะหลังแปรรูปขั้นต้นส่วนใหญ่จะดำเนินการในช่วงปลายปีถึงต้นปีถัดไปโดยเฉพาะแป้งมันสำปะหลัง เนื่องจากเป็นช่วงฤดูเก็บเกี่ยวของผลผลิต สะท้อนจากดัชนีการผลิตและอัตราการใช้จ่ายกำลังการผลิตมันสำปะหลังแปรรูปที่อยู่ในระดับสูงสุดในช่วงเดือนธันวาคมถึงมีนาคมของแต่ละปี (รูปที่ 6)

Figure 6: Cassava Starch MPI

Source: Office of Industrial Economics (OIE), Krungsri Research

เมื่อพิจารณาโครงสร้างห่วงโซ่อุตสาหกรรมมันสำปะหลังของไทย พบว่า ในปี 2564 อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังใช้วัตถุดิบที่มาจากผลผลิตในประเทศ 77.0% นำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน 13.8% การนำเข้าส่วนใหญ่เป็นมันเส้น 2.4 ล้านตัน^{6/} และหัวมันสด 0.4 ล้านตัน (สัดส่วนรวมกัน 99.3% ของปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทั้งหมด) ที่เหลืออีก 9.2% เป็นสต็อกของปีก่อน ทั้งนี้ 72.7% ของปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังจะถูกใช้ในการผลิตเพื่อส่งออก ส่วนที่เหลือจะถูกนำไปใช้ผลิตเพื่อบริโภคและใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศ (รูปที่ 7)

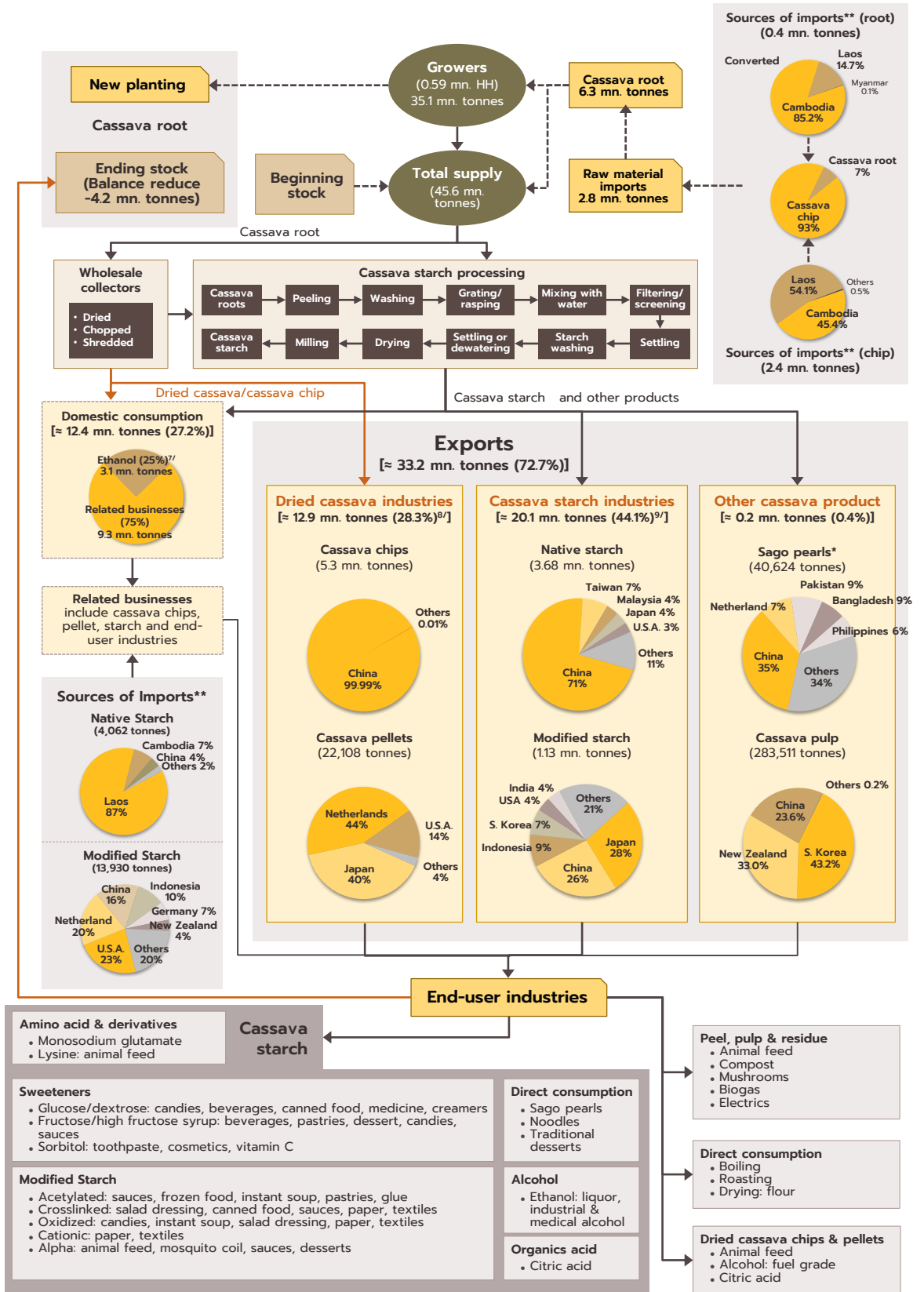
4/ ไม่รวมการแปรรูปมันเส้น หรือธัญพืชอื่นๆ

5/ สดาร์ยดัดแปร (Modified Starch) เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการนำแป้งสาลีหรือแป้งมันสำปะหลังดิบมาเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติทางเคมีหรือทางฟิสิกส์ด้วยความร้อน เอ็นไซม์ หรือสารเคมี ชนิดต่างๆ เพื่อเพิ่มคุณสมบัติเฉพาะ เช่น ความหนืดที่คงตัวมากขึ้น ความคงตัวสูงต่ออุณหภูมิ สภาพความเป็นกรด และแรงเฉือน เป็นต้น เพื่อให้เป็นความเหมาะสมในการนำไปใช้กับอุตสาหกรรมต่างๆ

6/ เท่ากับหัวมันสดประมาณ 5.8 ล้านตันหัวมันสด

Figure 7: Thai Cassava Supply Chain (2021)

Note: [...] represents the share of cassava root used in production

* In 2021, Thailand imported 12 tonnes of sago from Taiwan

** Reimporting is not included

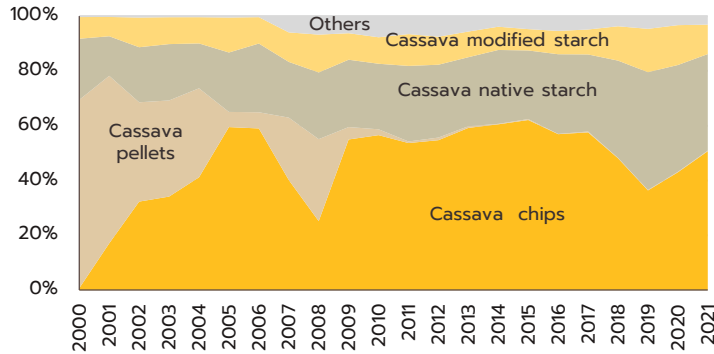
Source: Trade Map, MOC, OAE, Research Gate, PWC, AFSIS, Krungsri Research

7/ Producing 1 liter of ethanol requires 6.25 kilograms of fresh cassava.

8/ Producing 1 kilogram of cassava chip or pellets requires 2.42 kilograms of fresh cassava.

9/ Producing 1 kilogram of cassava starch requires 4.20 kilograms of fresh cassava.

Figure 8: Thai Exports of Cassava Products (Share by Volume)

Note : Others include cassava root, sago (made from tapioca) and cassava pulp
Source : Ministry of Commerce (MOC), Krungsri Research

จากความพร้อมด้านแหล่งผลิตวัตถุดิบมันสำปะหลังของไทย ทำให้ไทยเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังรายใหญ่ที่สุดของโลก โดยมีส่วนแบ่งในตลาดส่งออกแป้งมันสำปะหลังดิบอยู่ที่ 72% มันเส้น 64% และแป้งมันสำปะหลังดัดแปร 33% ขณะที่การส่งออกผลิตภัณฑ์มันอัดเม็ดมีปริมาณน้อยมาก ผลจากการที่สหภาพยุโรปซึ่งนำเข้ามันอัดเม็ดเป็นหลัก และเป็นตลาดส่งออกหลักของไทยมีนโยบายลดการนำเข้ามันอัดเม็ดและหันไปใช้รัฐพืชอื่นทดแทนตั้งแต่ปี 2548^{10/} (รูปที่ 8) และส่งผลให้มูลค่าส่งออกมันอัดเม็ดของไทยลดลงเป็นลำดับ โดยโครงสร้างตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยในปัจจุบันพึ่งพาตลาดภูมิภาคเอเชียเกือบทั้งหมด โดยเฉพาะจีน^{11/} ซึ่งเป็นตลาดส่งออกอันดับ 1 ด้วยสัดส่วน 80% ของปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทั้งหมดของไทย (รูปที่ 9)

- **มันเส้น** มีสัดส่วน 50.7% ของปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทั้งหมดของไทยในปี 2564 (รูปที่ 8) โดยส่งออกไปจีนเกือบทั้งหมด (สัดส่วนเกือบ 100% ของปริมาณส่งออกมันเส้นทั้งหมดของไทยในปี 2564) เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมแอลกอฮอล์ เอทานอล อาหารสัตว์^{12/} และกรดมะนาว จากโครงสร้างตลาดส่งออกที่กระจุกตัวทำให้ไทยมีอำนาจต่อรองกับคู่ค้าต่ำและมีความเสี่ยงด้านตลาดสูงหากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการนำเข้าของประเทศคู่ค้า ยกตัวอย่างเช่น ในปี 2561-2563 จีนลดการนำเข้ามันเส้นโดยหันไปใช้ข้าวโพดในประเทศ ทำให้การส่งออกของไทยได้รับผลกระทบอย่างมาก
- **แป้งมันสำปะหลังดิบ** มีสัดส่วน 35.2% ของปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทั้งหมดของไทย ตลาดส่งออกหลักคือจีน (สัดส่วน 71% ของปริมาณส่งออกแป้งมันสำปะหลังดิบของไทย) รองลงมาเป็นไต้หวัน (7%) มาเลเซีย (4%) ญี่ปุ่น (4%) และสหรัฐอเมริกา (3%) ทั้งนี้ความต้องการขึ้นอยู่กับทิศทางอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อาทิ อุตสาหกรรมอาหาร กระดาษ เครื่องดื่ม และสิ่งทอ เป็นต้น
- **แป้งมันสำปะหลังดัดแปร** มีสัดส่วน 10.8% ของปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทั้งหมดของไทย ความต้องการบริโภคในตลาดโลกขยายตัวค่อนข้างดีตามทิศทางของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อาทิ อาหาร ยา และเครื่องสำอาง จึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง โดยมีตลาดส่งออกสำคัญ คือ ญี่ปุ่น (สัดส่วน 28% ของปริมาณส่งออกแป้งมันสำปะหลังดัดแปรของไทยในปี 2564) ตามด้วยจีน (26%) อินโดนีเซีย (9%) และเกาหลีใต้ (7%)
- **มันอัดเม็ด** มีสัดส่วนเพียง 0.2% ของปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทั้งหมดของไทย ผลจากสหภาพยุโรปมีนโยบายลดการนำเข้ามันอัดเม็ดจากไทยตั้งแต่ปี 2548^{13/} ประกอบกับราคามันอัดเม็ดของไทยไม่สามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์จากรัฐพืชทดแทนอย่างอื่น (เช่น ข้าวโพด ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์)
- **ผลิตภัณฑ์แปรรูปประเภทอื่นๆ** มีสัดส่วน 3.1% ของปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทั้งหมดของไทย ประกอบด้วย หัวมันสำปะหลัง สาสุที่ทำจากแป้งมันสำปะหลัง และกากมันสำปะหลัง ตลาดส่งออกสำคัญ คือ เกาหลีใต้ (สัดส่วน 38% ของปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ของไทยในปี 2564) ตามด้วยนิวซีแลนด์ (29%) และจีน (25%)

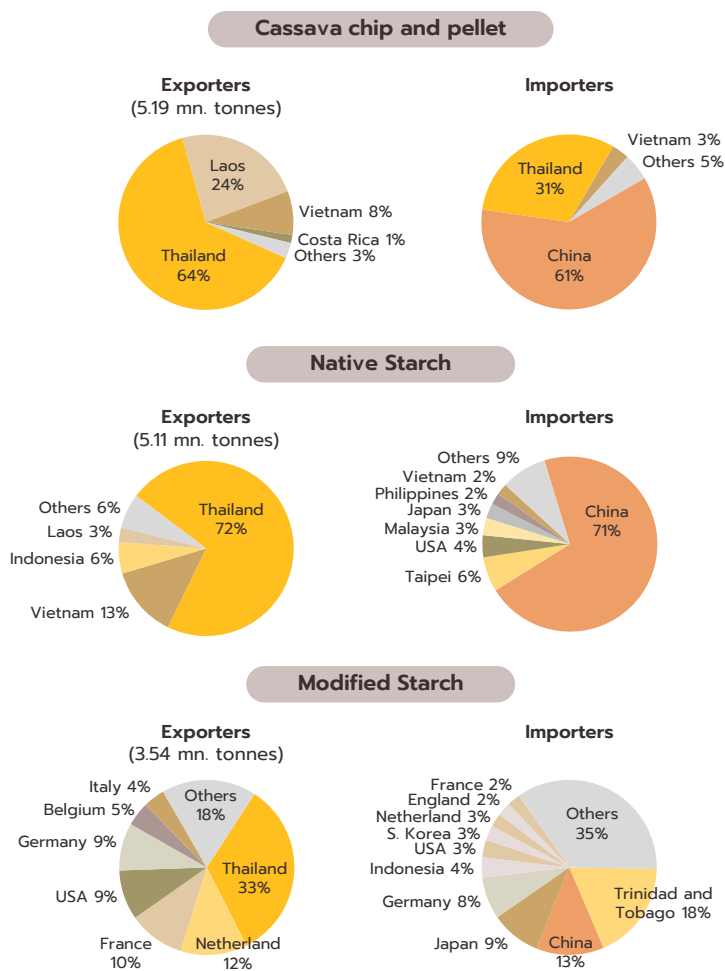
10/ ผลจากการปฏิรูปนโยบายการเกษตรร่วม (The Common Agricultural Policy Reform หรือ CAP Reform) ของสหภาพยุโรปในปี 2548 ทำให้สหภาพยุโรปเป็นการขยายพื้นที่เพาะปลูกรัฐพืชเพื่อใช้ทดแทนการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ประกอบกับราคารัฐพืชที่สหภาพยุโรปใช้ทดแทนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ส่งผลให้ผู้ประกอบการรัฐพืชในสหภาพยุโรปเปลี่ยนสู่อุตสาหกรรมสัตว์จากที่เคยใช้มันอัดเม็ดหันมาใช้รัฐพืชอื่นๆทดแทนโดยเฉพาะมันฝรั่ง

11/ จีนนำเข้ามันสำปะหลังดิบเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อาทิ อาหาร พลังงาน เอทานอล และอาหารสัตว์ เนื่องจากผลิตภัณฑ์ในประเทศไม่เพียงพอ เกษตรกรจีนไม่ยอมปลูก (ต้นทุนสูง แรงจูงใจต่ำ ไม่สามารถใช้เครื่องจักรแทนแรงงานคน) ขณะที่การนำเข้าได้สิทธิประโยชน์ทางภาษี China - ASEAN Free Trade Area (แต่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) อัตรา 9% สำหรับหัวมันดิบและมันเส้น และอัตรา 13% สำหรับแป้งมัน) ทำให้จีนนำเข้าจากต่างประเทศเป็นหลัก (ที่มา : ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน)

12/ การผลิตอาหารเลี้ยงสัตว์ใช้มันเส้นผสมกับกากหัวเหลืองในสัดส่วน 87:13 เพื่อให้คุณค่าทางสารอาหารเทียบเท่ากับข้าวโพด

13/ ผลจากการปฏิรูปนโยบายการเกษตรร่วมของสหภาพยุโรป ทำให้ผู้ประกอบการมันอัดเม็ดของไทยเปลี่ยนมาผลิตมันเส้นเพื่อการส่งออกมากขึ้น

Figure 9: Global Cassava Exports and Imports, by Type (2021)

Source: Trade Map, MOC, Krungsri Research

สำหรับความต้องการใช้มันสำปะหลังภายในประเทศ นอกจากจะใช้เพื่อการบริโภคโดยตรงในครัวเรือนและเพื่อผลิตอาหารเลี้ยงสัตว์แล้ว ยังใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อาทิ อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป เครื่องดื่ม ยา เครื่องสำอาง เคมีภัณฑ์ และแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ ผู้ประกอบการขนาดใหญ่หลายรายมีการพัฒนาต่อยอดทางธุรกิจโดยการผลิตเอทานอลจากมันสำปะหลัง รวมถึงการผลิตไฟฟ้าชีวมวลจากกากมันสำปะหลังและของเสียจากโรงงานเพื่อใช้เองและจำหน่ายเชิงพาณิชย์ (ตารางที่ 1)

Table 1: Thai Ethanol Production

Ethanol factory	Installed capacity (liters/day)
Cassava Root (1)	1,050,000
1. Thai Ethanol Power PCL.	130,000
2. Taiping Ethanol Co., Ltd.	300,000
3. E85 Co., Ltd.	500,000
4. Fakwantip Co., Ltd.	120,000
Cassava Chips (2)	690,000
1. Saphip Green Energy Co., Ltd.	200,000
2. P.S.C Starch Products PCL.	150,000
3. Up Ventures Co., Ltd.	340,000
Cassava Root and Chips (3)	550,000
1. Ubon Bio Ethanol PCL.	400,000
2. BBGI Bioethanol (Chachoengsao) Co., Ltd.	150,000
Cassava Chips and Molasses (4)	1,075,000
1. Rajburi Ethanol Co., Ltd.	150,000
2. E.S. Power Co., Ltd.	150,000
3. Thai Alcohol PCL.	200,000
4. Thai Agro Energy PCL. (Danchang)	350,000
5. Impress Ethanol Co., Ltd.*	200,000
6. Pornvilai International Group Trading Co., Ltd.	25,000
Total (1)+(2)+(3)+(4)	3,365,000
Number 12 Ethanol Factory (Molasses + Cane Juice) (5)	3,540,000
Total (1)+(2)+(3)+(4)+(5)	6,905,000

Note: *The producer can use 3 different raw materials (cassava root and chips, and molasses).
Source: Department of Alternative Energy Development and Efficiency (DEDE)

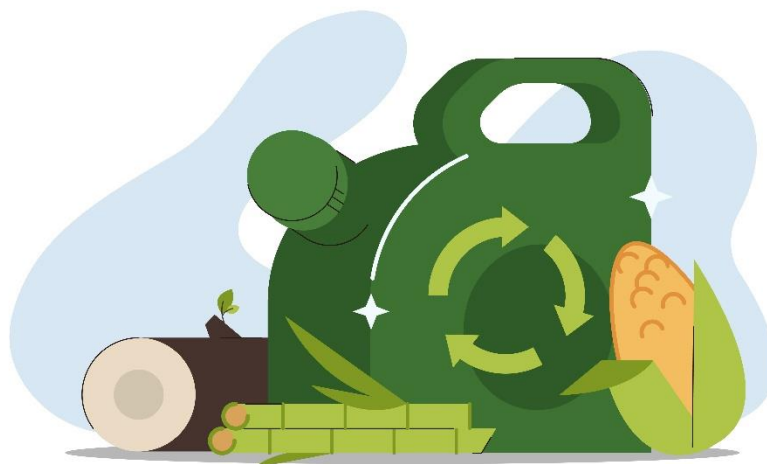

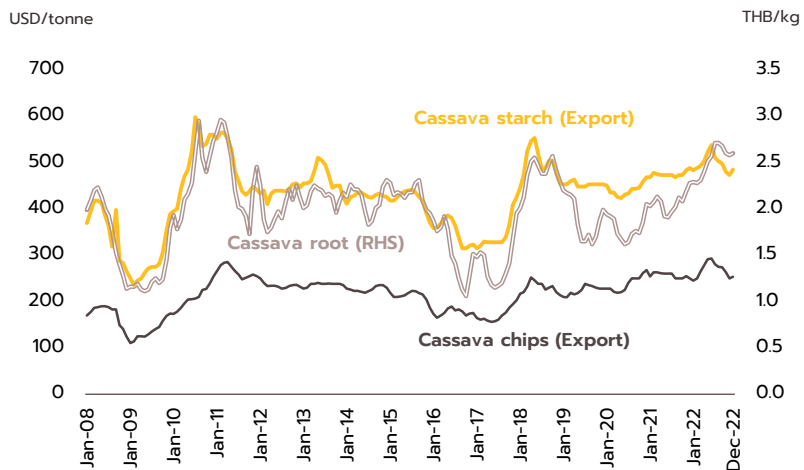
Image by redgreystock on Freepik

สถานการณ์ที่ผ่านมา

ปี 2565 อุตสาหกรรมมันสำปะหลังมีทิศทางขยายตัว โดยอุปสงค์เพิ่มขึ้นจากความต้องการใช้เป็นสินค้าทดแทนพืชอื่นและใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ทยอยฟื้นตัว รวมถึงเพื่อความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน ขณะที่ผลผลิตลดลงจากอุทกภัย แม้จะมีปัจจัยหนุนจากราคาที่สูง มาตรการสนับสนุนภาครัฐฯ และสภาพอากาศที่เอื้ออำนวย

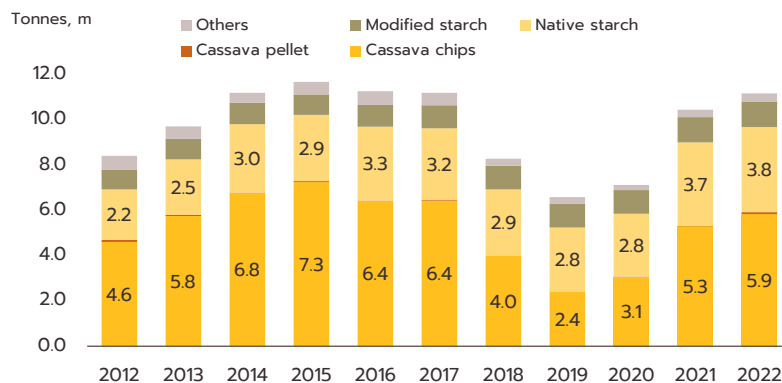
- **ผลผลิตมันสำปะหลังมีทิศทางลดลง** คาดว่าจะอยู่ที่ 34.0 ล้านตัน ลดลง -3.1% เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกบางส่วนเสียหายจากอุทกภัยในช่วงเดือนกันยายนและตุลาคม 2564 โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรประเมินพื้นที่เกี่ยวมันสำปะหลัง (Harvested Area) ในปี 2565 อยู่ที่ 9.9 ล้านไร่ ลดลง -4.7% แม้ว่าเกษตรกรได้รับแรงจูงใจจากการปรับขึ้นของราคาตั้งแต่ช่วงครึ่งหลังปี 2563 (รูปที่ 10) และโครงการสนับสนุนภาคเกษตรจากรัฐบาลโดยเฉพาะโครงการประกันรายได้สำหรับผลผลิตต่อไร่ (Yield) มีแนวโน้มเพิ่มเป็น 3,428 กิโลกรัมต่อไร่ (+1.7%) แรงหนุนจาก (1) ปริมาณน้ำและสภาพอากาศที่เอื้ออำนวย (2) การปรับปรุงประสิทธิภาพในการป้องกันโรคใบด่างมันสำปะหลังและการใช้พันธุ์ที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูงของเกษตรกร

Figure 10: Thai Cassava Prices

Source: OAE, Tapiocathai

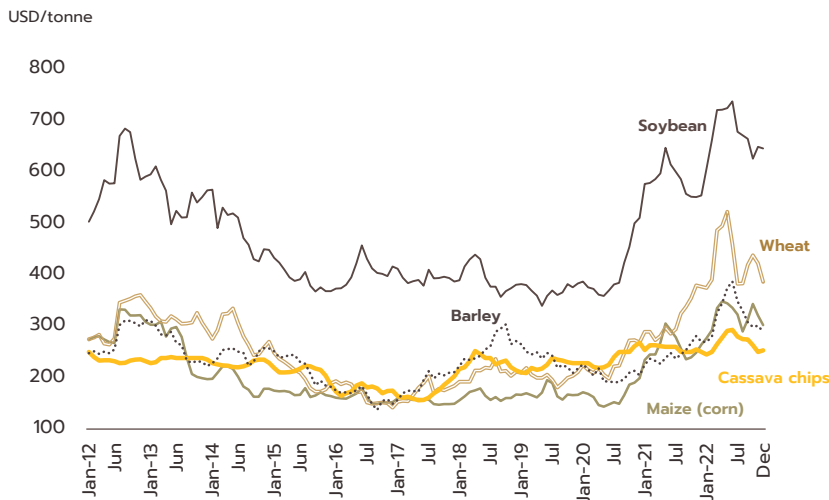
Figure 11: Thai Cassava Exports

Source: MOC, Krungsri Research

- **ปริมาณส่งออกไปยังตลาดหลักขยายตัว** ในปี 2565 ปริมาณส่งออกมันสำปะหลังอยู่ที่ 11.2 ล้านตัน ขยายตัว 6.9% มูลค่า 4,411.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้น 11.2% ผลจาก (1) ความต้องการของตลาดจีนที่ขยายตัวสูง เนื่องจาก (1.1) ความต้องการใช้ผลิตแอลกอฮอล์ และเอทานอลเพิ่มขึ้นเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของ COVID-19 ตามมาตรการ Zero-COVID (1.2) อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ (สุกร) ที่ทยอยฟื้นตัวจากโรคระบาด African Swine Fever (ASF) และ (1.3) ใช้เป็นสินค้าทดแทนหรือชดเชยสต็อกข้าวโพดในจีนที่ลดลง และ (2) ความกังวลด้านความมั่นคงทางอาหารและพลังงานจากสงครามรัสเซีย-ยูเครนที่ยืดเยื้อ ทำให้หลายประเทศนำเข้ามันสำปะหลังเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง แบ่งเป็น
  - **แป้งมันสำปะหลังดิบ: ปี 2565 ปริมาณส่งออกอยู่ที่ 3.8 ล้านตัน มูลค่า 1,836.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัว 2.0% ในเชิงปริมาณและ 8.2% ในเชิงมูลค่าตามลำดับ** เนื่องจากราคาแป้งธัญพืชอื่น ๆ ที่เป็นสินค้าทดแทนมันสำปะหลังปรับตัวสูงขึ้นตามราคาต้นฤดูฤดูใบไม้ร่วง อาทิ ราคาข้าวบาร์เลย์ (+30.1%) ข้าวโพด (+22.8%) และข้าวสาลี (+36.4%) (รูปที่ 12) ขณะที่ราคามันสำปะหลังเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่าเฉลี่ยที่ 4.6% ทำให้ผู้นำเข้าหลัก อาทิ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ หันมานำเข้าแป้งมันสำปะหลังดิบมากขึ้น เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมที่ขั้นตอนการผลิตไม่ซับซ้อน อาทิ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม กระดาษ กาว สิ่งทอ และไม้อัด เป็นต้น ส่งผลให้ราคาส่งออกแป้งมันสำปะหลังดิบของไทยปรับตัวเพิ่มขึ้น 6.2% อยู่ที่ 490 ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน
  - **มันเส้น: ปี 2565 ปริมาณส่งออกอยู่ที่ 5.9 ล้านตัน มูลค่า 1,501.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัว 10.3% ในเชิงปริมาณและ 13.6% ในเชิงมูลค่าตามลำดับ** ปัจจัยหนุนมาจาก (1) การระบาดของ COVID-19 ทำให้ความต้องการใช้มันเส้นผลิตเป็นแอลกอฮอล์ และเอทานอลในจีนเพิ่มขึ้น และ (2) การฟื้นตัวของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ และ (3) สต็อกข้าวโพดซึ่งเป็นพืชที่จีนใช้ทดแทนมันสำปะหลังลดลงในช่วงปี 2561-2562 ส่งผลให้ราคาส่งออกมันเส้นเพิ่มขึ้น 4.4% อยู่ที่ 260 ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน

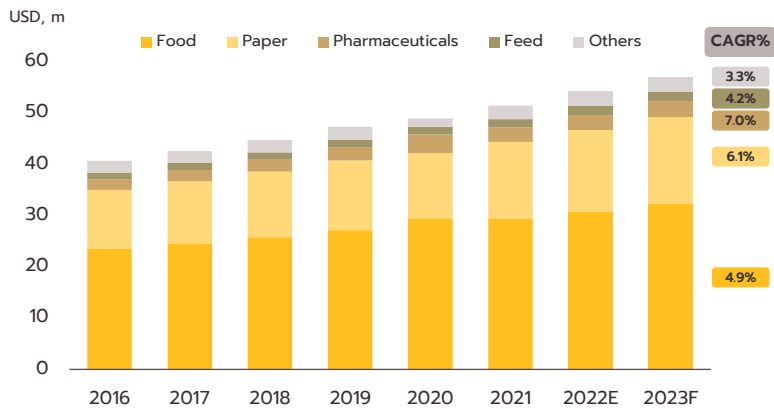
Figure 12: Global Animal Feed Prices

Source: World Bank, Thaifeedmill, Krungsri Research

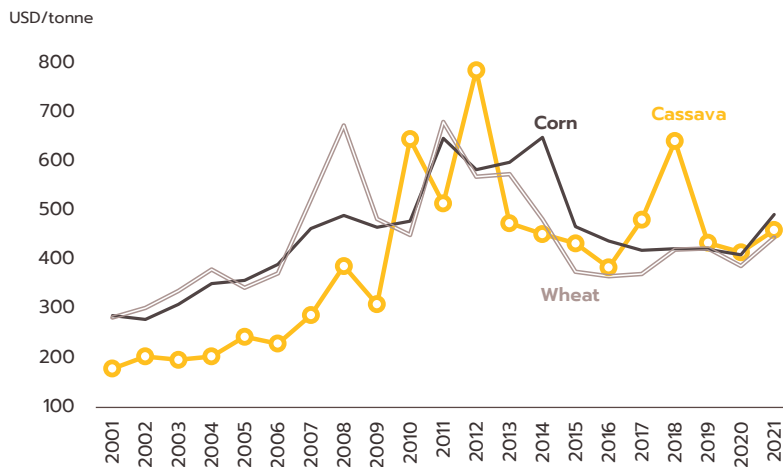
- แป้งมันสำปะหลังดัดแปร: ปี 2565 ปริมาณส่งออกอยู่ที่ 1.14 ล้านตัน มูลค่า 956.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัว 14% ในเชิงปริมาณและ 11.9% ในเชิงมูลค่า ตามการขยายตัวของความต้องการในตลาดญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และสหรัฐฯ เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมอาหาร สารให้ความหวาน กระดาษ ยาและเครื่องสำอางที่ยังคงเติบโตแต่ในอัตราไม่สูงนักตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าดังกล่าว (รูปที่ 13) รวมทั้งแป้งมันสำปะหลังดัดแปรเผชิญการแข่งขันด้านราคากับแป้ง (Starch) จากธัญพืชอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกันมากขึ้น (รูปที่ 14) แต่ราคาส่งออกยังขยายตัว 10.4% เฉลี่ยที่ 839 ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน
- มันอัดเม็ด: ปี 2565 ปริมาณส่งออกอยู่ที่ 7.8 หมื่นตัน มูลค่า 22.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัว 251.0% ในเชิงปริมาณและ 243.0% ในเชิงมูลค่า อานิสงส์จากตลาดเนเธอร์แลนด์ จีน และญี่ปุ่น ที่ต้องการนำเข้าเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์และพลังงานเพิ่มขึ้นท่ามกลางความเสี่ยงของสงครามรัสเซีย-ยูเครน ด้านราคาส่งออกเพิ่มขึ้น 10.0% เฉลี่ยที่ 346 ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน

Figure 13: Revenue from Industrial users of Starch, by Market

Note: CAGR growth 2021-2023
Source: Mordor Intelligence Analysis

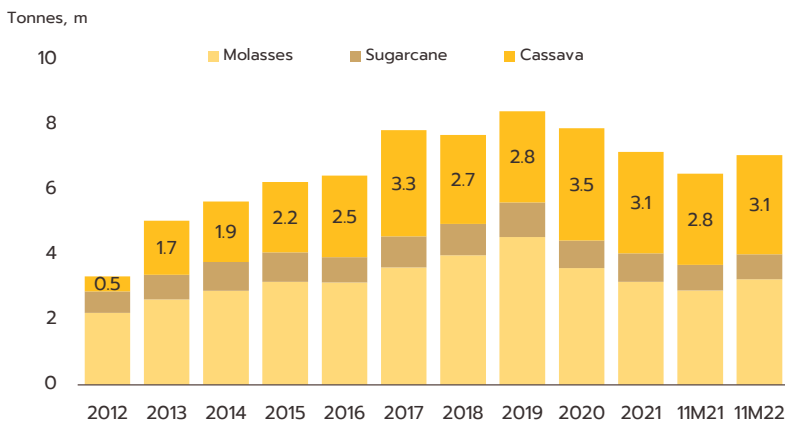
Figure 14: Global Cereal Starch Prices

Source: Trade Map, Krungsri Research

- **ความต้องการในประเทศมีทิศทางปรับเพิ่มขึ้น** ตามการเติบโตของอุตสาหกรรมต่อเนื่องโดยเฉพาะอาหาร และเอทานอล ทั้งนี้ คาดว่าความต้องการใช้หัวมันสดปี 2565 จะอยู่ที่ 14.2-14.5 ล้านตัน ขยายตัวประมาณ 15.0-17.0% แบ่งเป็น (1) การใช้ในภาคครัวเรือนและอุตสาหกรรมต่อเนื่องอยู่ที่ 10.9-11.1 ล้านตันหัวมันสด เพิ่มขึ้น 17.0-20.0% โดยเฉพาะสำหรับการผลิตแอลกอฮอล์ หรือผลิตภัณฑ์ที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบเพื่อฆ่าเชื้อโรค และ (2) การใช้ในภาคพลังงานที่ 3.35-3.38 ล้านตันหัวมันสด เพิ่มขึ้น 7.0-8.0% อยู่ตามการทยอยฟื้นตัวของกิจกรรมเศรษฐกิจในประเทศ และนโยบายสนับสนุนการใช้พลังงานสะอาดจากภาครัฐโดยเฉพาะน้ำมันก๊าซโซฮอส์ E20 และ E85 ที่มีทิศทางเพิ่มขึ้น รวมทั้งโรงงานเอทานอลบางส่วนได้หันมาใช้มันสำปะหลังเพิ่มขึ้นเพื่อทดแทนอ้อยและกากน้ำตาลที่มีราคาสูง (รูปที่ 15)
- **ราคาหัวมันสดในประเทศปี 2565 อยู่ที่ระดับ 2.52 บาท/กก. เพิ่มขึ้น 22.0%** ตามความต้องการทั้งจากในประเทศที่เพิ่มขึ้นเพื่อนำไปผลิตแอลกอฮอล์ เอทานอล พลังงาน รวมถึงการใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง และจากตลาดต่างประเทศโดยเฉพาะจีนที่ต้องการนำไปใช้เป็นวัตถุดิบผลิตเอทานอลและอาหารสัตว์ทดแทนสเต็มข้าวโพดที่ลดลง^{14/}

Figure 15: Inputs into Thai Ethanol Production

Source: DEDE, Krungsri Research

14/ สำนักงานรัฐบาลกลางและสำนักงานรัฐสภาแห่งรัฐจอร์เจียได้ตีพิมพ์แผนปฏิบัติการประหยัดอาหาร (Action Plan on Saving Food) โดยให้ลดขยะที่ใช้เป็นอาหารสัตว์และหันไปใช้สิ่งอื่นทดแทน ตั้งแต่ปี 2561 ส่งผลให้มีการลดการปลูกข้าวโพด (วัตถุดิบหลักในการผลิตเอทานอล) โดยหันไปปลูกถั่วเหลืองเพื่อทดแทนการนำเข้า ส่งผลให้สเต็มข้าวโพดลดลง

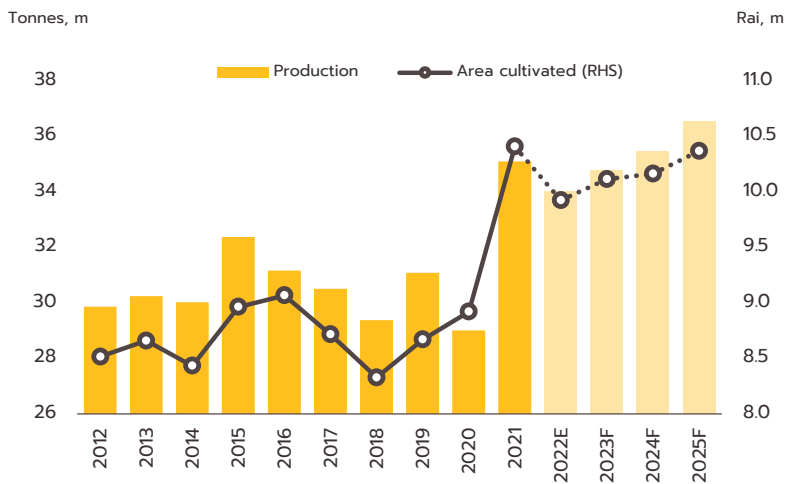
แนวโน้มธุรกิจ

ความต้องการผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยในปี 2566-2568 มีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องจากปี 2565 โดยมีรายละเอียดดังนี้

การผลิต: ในปี 2566 คาดว่าผลผลิตมันสำปะหลังจะอยู่ที่ 34.5-34.9 ล้านตันหัวมันสด เพิ่มขึ้น 1.5-2.5% ปัจจัยหนุนหลักมาจากราคาที่คาดว่าจะอยู่ในเกณฑ์ดีจูงใจให้เกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูก ประกอบกับสงครามรัสเซีย-ยูเครนที่ยืดเยื้อทำให้หลายประเทศมีอุปสงค์เพื่อความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) เพิ่มขึ้น สำหรับปี 2567-2568 คาดว่าผลผลิตจะอยู่ที่ระดับ 35.5-36.5 ล้านตันหัวมันสด เพิ่มขึ้นต่อเนื่องที่ 2.0-3.0% โดยมีแรงหนุนจาก (1) ปริมาณน้ำและสภาพอากาศเอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก และ (2) แนวโน้มความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่จะขยายตัวตามเศรษฐกิจประเทศคู่ค้า (รูปที่ 16) ทั้งนี้ คาดว่าราคาหัวมันสดน่าจะทรงตัวอยู่ที่ระดับเฉลี่ยที่ 2.4-2.6 บาท/กก. ในปี 2566 ก่อนปรับขึ้นเล็กน้อยอยู่ในระดับ 2.5-2.8 บาท/กก. ในปี 2567-2568 จากแรงหนุนของตลาดส่งออกที่ฟื้นตัวดีขึ้น

ตลาดในประเทศ: ความต้องการผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในประเทศมีแนวโน้มขยายตัวเฉลี่ย 3.0-4.0% ต่อปี โดยมีแรงหนุนหลักมาจาก (1) อุตสาหกรรมอาหารที่คาดว่าจะใช้มันสำปะหลังเพิ่มขึ้น 2.0-3.0% ต่อปี ตามการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจหลังสถานการณ์ COVID-19 คลี่คลายลง (2) ความต้องการใช้เอทานอลที่มีแนวโน้มจะใช้มันสำปะหลังเพิ่มขึ้น 3.0-4.0% ต่อปี เพื่อใช้ในการผลิตน้ำมันแก๊ซโซฮอส์ E20 และ E85 ตามนโยบายสนับสนุนของภาครัฐรองรับการฟื้นตัวของภาคท่องเที่ยวและขนส่ง (3) การให้ความสำคัญด้านสุขอนามัยมากขึ้นของประชาชนจะกระตุ้นความต้องการแอลกอฮอล์ หรือผลิตภัณฑ์ที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบ และ (4) อุตสาหกรรมเอทานอลที่หันมาใช้มันสด มันเส้น และน้ำแป้งมันสำปะหลัง เป็นวัตถุดิบมากขึ้นแทนอ้อยและกากน้ำตาลที่มีปริมาณผลผลิตลดลงหรือมีราคาเพิ่มสูงขึ้น

Figure 16: Thai Cassava Yields

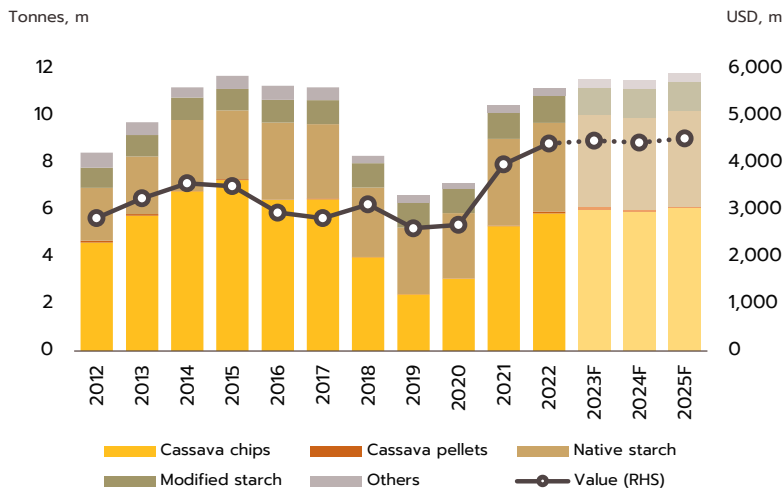

Note: CAGR growth 2021-2023
Source: Mordor Intelligence Analysis

ตลาดส่งออก: คาดว่าปริมาณส่งออกโดยรวมจะเติบโตเฉลี่ย 2.0-3.0% ต่อปี โดยอาจจะยังเติบโตไม่มากนักในปี 2566 ก่อนที่จะเร่งขึ้นในปี 2567-2568 ตามทิศทางการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมต่อเนื่องในประเทศคู่ค้า (รูปที่ 17) โดยรายละเอียดของแต่ละผลิตภัณฑ์ มีดังนี้

- **แป้งมันสำปะหลังดิบ:** คาดปริมาณส่งออกอยู่ที่ 3.9-4.1 ล้านตัน ขยายตัว 2.0-3.0% ต่อปี ตามการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อย่างไรก็ตาม ธุรกิจยังเผชิญปัจจัยท้าทายจาก (1) การแข่งขันด้านราคาจากแป้งธัญพืชอื่น (โดยเฉพาะแป้งข้าวโพดที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงถึง 71% ของมูลค่าตลาดแป้งของโลก) ที่ราคาอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน (2) จีนสามารถใช้ผลผลิตข้าวโพดในประเทศเพื่อทดแทนหรือสลับกับการใช้มันสำปะหลังมากขึ้น (รูปที่ 18) และ (3) การนำเข้าของจีนจากประเทศเพื่อนบ้าน^{15/} กลุ่ม CLMV ซึ่งจีนได้เข้าไปลงทุนในพื้นที่เพาะปลูกและโรงงานแปรรูปมันสำปะหลังขั้นต้น
- **มันเส้น:** คาดปริมาณส่งออกจะอยู่ที่ 5.8-6.0 ล้านตัน เติบโต 1.0-2.0% ต่อปี ตามความต้องการนำเข้าจากจีนซึ่งเป็นตลาดหลัก แรงหนุนจาก (1) ความต้องการใช้เพื่อการผลิตแอลกอฮอล์ยาเชื้อจากการระบาดของ COVID-19 ที่จะมีเป็นระยะ (2) การผลิตเอทานอลเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้างและพลังงานตามการฟื้นตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และ (3) การผลิตเป็นอาหารสัตว์หลังสถานการณ์โรคระบาดในสุกรทยอยปรับตัวขึ้น

Figure 17: Exports of Thai Cassava Product

Source: MOC, Krungsri Research

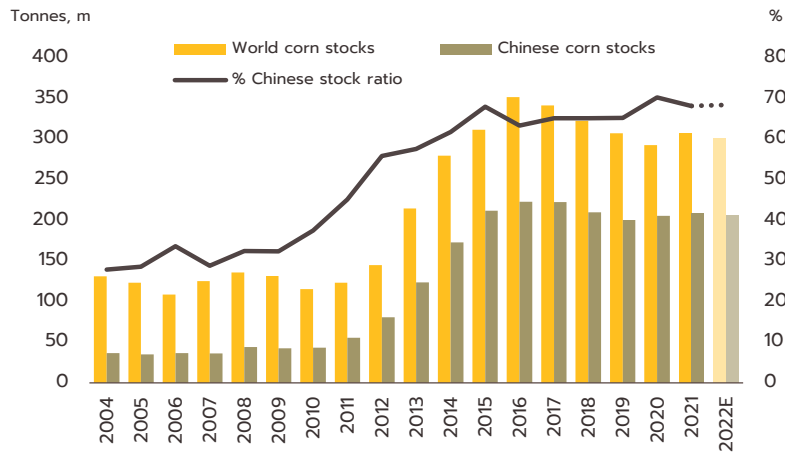
- **แป้งมันสำปะหลังดัดแปร:** คาดปริมาณส่งออกจะอยู่ในระดับ 1.2-1.3 ล้านตัน เติบโต 3.0-3.5% ต่อปี ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าในปี 2567-2568 โลกและการขยายตัวของอุตสาหกรรมขั้นปลาย อาทิ ยา เครื่องสำอาง อาหารกระด้าง สารให้ความหวาน และสิ่งทอ โดย Mordor Intelligence คาดว่ามูลค่าตลาดอนุพันธ์ของแป้งดัดแปร (Starch Derivatives) และสารให้ความหวานทั่วโลกจะเติบโตเฉลี่ย (CAGR Growth : 2022-2025) รวด 5.2% ต่อปี^{16/}
- **มันสำปะหลังอัดเม็ด:** คาดปริมาณส่งออกจะอยู่ในระดับประมาณ 1.5 แสนตัน แม้จะมีการนำไปใช้เป็นพลังงานเชื้อเพลิงชีวภาพและอาหารสัตว์มากขึ้น โดยเฉพาะตลาดเนเธอร์แลนด์และญี่ปุ่น แต่การส่งออกมันอัดเม็ดยังมีทิศทางผันผวนและไม่สม่ำเสมอ โดยจะมีความต้องการสูงเฉพาะช่วงที่เกิดปัญหาขาดแคลนธัญพืชชนิดอื่นๆ เช่น ช่วงภาวะสงครามรัสเซีย-ยูเครน หรือช่วงสถานการณ์ COVID-19

^{15/} จีนได้ลงทุนเพาะปลูกพืชและตั้งโรงงานแปรรูปขั้นต้นในหลายประเทศ อาทิ กัมพูชา (ปลูกยางพารา อคาเซีย มันสำปะหลัง และอ้อย) ลาว (ส่วนใหญ่ลงทุนในจังหวัดทางตอนเหนือของลาวซึ่งติดชายแดนจีน โดยปลูกยางพารา อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วฝักยาว มันสำปะหลัง และพืชไม้สักและยูคาลิปตัส) เมียนมา (ยางพารา มันสำปะหลัง อ้อย ผลิตไม้ประเภทกล้วย และแตงโม) ที่มา: Chinese Agriculture in Southeast Asia: Investment, Aid and Trade in Cambodia, Laos and Myanmar

^{16/} มูลค่ารวมอุตสาหกรรมแป้งหลายประเภท อาทิ แป้งข้าวโพด แป้งข้าวสาลี แป้งมันสำปะหลัง แป้งมันฝรั่ง และแป้งอื่นๆ เป็นต้น ที่มา: Mordor Intelligence Analysis

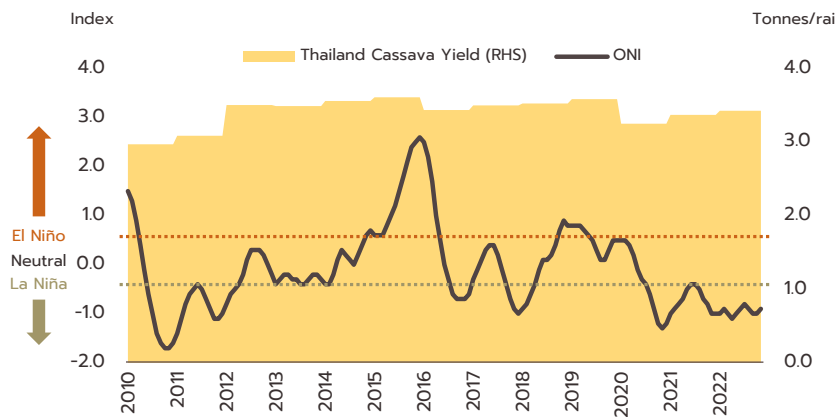
ผู้ประกอบการมีแนวโน้มปรับปรุงสายการผลิตไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น (อาทิ กลุ่ม Bio-plastic หรือ Renewable bio-polymer) หรือลงทุนเพื่อขยายกำลังการผลิตในอุตสาหกรรมพลังงานสะอาดซึ่งกำลังมีทิศทางเติบโตเพื่อลดต้นทุนต่อหน่วยในการผลิต (อาทิ โรงงานผลิตเอทานอล โรงงานไฟฟ้าชีวมวล) ทั้งนี้เพื่อรักษาความสามารถในการทำกำไร อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการอาจต้องเผชิญความเสี่ยงจากการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงขึ้นตามความต้องการในอุตสาหกรรมต่างๆที่เพิ่มขึ้น และการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (NTBs) เช่น มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล มาตรการด้านปริมาณการใช้น้ำ (Water Footprint) และปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Carbon Footprint) เป็นต้น

Figure 18: Global and Chinese Corn Stocks

Source: USDA, Krungsri Research

Figure 19: Oceanic Niño Index and Thailand Cassava Yields

Note: 1/ index > +0.5 indicates lower than normal rainfall (El Niño);
 index < -0.5 indicates greater than normal rainfall (La Niña)
 2/ 2020-2022 forecast by Krungsri Research

Source: OAE, National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA)

Box 1 โครงการ/มาตรการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง ปี 2564-2565

- 1) **โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง:** มติคณะรัฐมนตรีอนุมัติโครงการประกันรายได้ให้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังด้วยวงเงินรวม 6,811 ล้านบาท เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2564 เกษตรกรที่มีสิทธิ์ร่วมโครงการมีจำนวน 5.3 แสนราย โดยมีรายละเอียดดังนี้
  - **ผู้มีสิทธิ์ ราคา และปริมาณ** เป็นเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังทั่วประเทศในปีเพาะปลูก 2564/65 ณ หัวมันสดเชื้อแป้ง 25% กำหนดราคาเป้าหมายที่กิโลกรัมละ 2.50 บาท
  - **เกษตรกรผู้มีสิทธิ์ได้รับเงินส่วนต่าง** เกษตรกรทุกรายที่ขึ้นทะเบียนปลูกต้องแจ้งระยะเวลาเก็บเกี่ยวเกี่ยวกับกรมส่งเสริมการเกษตร นับจากวันที่เพาะปลูกไม่น้อยกว่า 8 เดือน แต่ไม่เกิน 12 เดือน ซึ่งต้องเป็นเกษตรกรที่ผลิตมันสำปะหลังด้วยตนเองและมีกรรมสิทธิ์เป็นของเกษตรกร
  - **เงื่อนไขการใช้สิทธิ์** เกษตรกร 1 ครัวเรือน ใช้สิทธิ์ได้ไม่เกิน 100 ตัน และไม่ซ้ำแปลง
  - **การชดเชยส่วนต่าง** ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จะโอนเงินชดเชยส่วนต่างระหว่างราคาเป้าหมายกับราคาตลาด (ราคาเกณฑ์กลางอ้างอิง) เข้าบัญชีเกษตรกรโดยตรง
  - **ระยะเวลาดำเนินการ** เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนปลูกมันสำปะหลังกับกรมส่งเสริมการเกษตร ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2563 ถึง 31 มีนาคม 2565 รัฐบาลจะเริ่มจ่ายวันที่ 1 ธันวาคม 2564 ระยะเวลาดำเนินการ 1 พฤศจิกายน 2564 - 31 พฤษภาคม 2566
- 2) **มาตรการคู้ขนโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง**
  - 2.1 **โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะปลูกมันสำปะหลัง:** ธ.ก.ส. มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดสรรสินเชื่อเพื่อเป็นเงินทุนในการพัฒนาการผลิต ควบคุมการใช้เทคโนโลยี เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต รวมถึงลดต้นทุนผลิตให้เกษตรกร เป้าหมาย 3,000 ราย โดยจัดสรรสินเชื่อวงเงินรวม 690 ล้านบาท วงเงินจ่ายชดเชยดอกเบี้ย 41.4 ล้านบาท
  - 2.2 **โครงการสินเชื่อเพื่อรวบรวมมันสำปะหลังและสร้างมูลค่าเพิ่มโดยสถาบันเกษตรกร:** ธ.ก.ส. มีหน้าที่ในการจัดสรรสินเชื่อแก่สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน) ที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับมันสำปะหลัง สำหรับใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการรวบรวมหรือซื้อมันสำปะหลังสด มันเส้น เพื่อไปจำหน่ายต่อ หรือแปรรูป เพื่อใช้ดูดซับปริมาณผลผลิตในช่วงล้นตลาด เป้าหมาย 0.2 ล้านตัน วงเงินจัดสรรสินเชื่อสำหรับโครงการอยู่ที่ 500 ล้านบาท
  - 2.3 **โครงการชดเชยดอกเบี้ยในการเก็บสต็อกมันสำปะหลัง:** สนับสนุนสินเชื่อแก่ผู้ประกอบการแปรรูปมันสำปะหลัง (ลานมัน/โรงแป้ง) ที่เข้าร่วมโครงการเก็บสต็อก ในรูปแบบมันเส้น หรือแป้งมัน ระยะเวลา 60-180 วัน เป้าหมาย 6 ล้านตัน โดยจัดสรรสินเชื่อวงเงินรวม 1.5 หมื่นล้านบาท วงเงินจ่ายชดเชยดอกเบี้ย 225 ล้านบาท ซึ่งใช้งบประมาณกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
  - 2.4 **โครงการเพิ่มศักยภาพการแปรรูปมันสำปะหลัง:** สนับสนุนเงินทุนวงเงิน 10 ล้านบาท ให้แก่กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อจัดหาเครื่องสับมันปะหลังขนาดเล็ก ให้เกษตรกรสามารถแปรรูปมันสำปะหลังได้ด้วยตนเองซึ่งปิดโครงการเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2565 โดยผลการดำเนินงานได้สนับสนุนเงินทุน 8.4 ล้านบาท ให้กลุ่มเกษตรกร 243 กลุ่ม ใน 26 จังหวัด และเครื่องสับมันสำปะหลัง 558 เครื่อง (86% ของเป้าหมาย 650 เครื่อง)

Box 2**แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการร่วมภาคเอกชน 3 สถาบัน (กกร.) เกี่ยวกับการบริหารจัดการอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง (ประกาศ 1 กรกฎาคม 2565)**

- 1) มาตรการแจ้งการถือครองมันสำปะหลัง:** ผู้ประกอบการ หรือผู้มีกรรมสิทธิ์ หรือผู้ครอบครองมันสำปะหลังตั้งแต่เดือนละ 15 ต้นขึ้นไป จะต้องแจ้งชื่อ ชนิด ราคาซื้อ ราคาจำหน่าย ปริมาณที่มีอยู่ การซื้อ การจำหน่าย การได้มา การใช้ และปริมาณคงเหลือ รวมถึงระบุสถานที่เก็บ และจัดทำบัญชีคุมสินค้า
- 2) มาตรการควบคุมการขนย้าย:** ห้ามมิให้บุคคลใดขนย้ายมันสำปะหลังหรือมันเส้นที่มีปริมาณครั้งละ 10 ต้นขึ้นไป เข้าหรือออกจากพื้นที่ 12 จังหวัดที่กำหนด ยกเว้นจะได้รับอนุญาตจากประธาน กกร. ระดับจังหวัดหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย
- 3) การกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขการรับซื้อ และการแสดงราคารับซื้อหัวมันสำปะหลังสดตามเปอร์เซ็นต์เชื้อแป้ง:** สำหรับผู้ประกอบการลานมัน โรงแปง หรือโรงงานเอทานอล หากพบว่ามันสำปะหลังที่รับซื้อมีเปอร์เซ็นต์เชื้อแป้งต่ำกว่าที่กำหนด ผู้ประกอบการสามารถปรับลดราคารับซื้อได้ไม่เกินกิโลกรัมละ 0.05 บาทต่อเปอร์เซ็นต์เชื้อแป้งที่ลดลงทุก 1% ในทางตรงกันข้าม หากเปอร์เซ็นต์เชื้อแป้งสูงกว่าที่กำหนด ผู้ประกอบการสามารถปรับเพิ่มราคารับซื้อได้ไม่น้อยกว่ากิโลกรัมละ 0.05 บาทต่อเปอร์เซ็นต์เชื้อแป้งที่เพิ่มขึ้นทุก 1%
- 4) เพิ่มต้นพันธุ์และก่อนพันธุ์มันสำปะหลังในรายการสินค้าควบคุม:** เพื่อเป็นการป้องกัน และหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโรคไวรัสใบด่างมันสำปะหลังไม่ให้กระจายไปพื้นที่อื่น การขนย้ายเข้ามาหรือออกจากพื้นที่ที่มีการระบาดของโรค ต้องอยู่ภายใต้มาตรการควบคุม โดยต้องระบุพื้นที่ที่ต้องขออนุญาตการขนย้ายหรือท้องที่ที่ต้องห้ามขนย้าย (ออกประกาศแล้ว 20 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี สุรินทร์ นครราชสีมา นครพนม สุโขทัย เพชรบุรี อุบลราชธานี ลำพูน ร้อยเอ็ด ยโสธร ชัยนาท อุทัยธานี กาฬสินธุ์ ลำปาง พะเยา สิงห์บุรี กำแพงเพชร สระแก้ว ราชบุรี บุรีรัมย์)

วิจัยกรุงศรี

ทีมวิจัยเศรษฐกิจ

สุจิต ชัยวิษณุชาติ

ผู้บริหารทีมวิจัยเศรษฐกิจมหภาค

จุไรลักษณ์ พลศรี

เศรษฐกรอาวุโส (พยากรณ์ตัวเลขเศรษฐกิจ)

กรรสิน กลั่นถนน

เศรษฐกร

ศุภสิน อธิพัทธ์วงศ์

เศรษฐกร

ทีมวิเคราะห์และพัฒนางานวิจัย

ดร.พิมพ์นารา หิรัญกลี

รักษาการผู้บริหารทีมวิเคราะห์และพัฒนางานวิจัย

ณัฐณิชา รัตนธรรมวัฒน์

นักวิเคราะห์อาวุโส

สทิติย์ แดงสัถย์

นักวิเคราะห์อาวุโส

ชินกฤต อัมพรวรรณวัต

นักวิเคราะห์

ปริญญา มิ่งสกุล

นักวิเคราะห์

ทีมบริหารระบบข้อมูลวิจัย

รณณ เสริญสุขสกุล

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

เชิดศักดิ์ ศรีชัยตัน

เจ้าหน้าที่ระบบข้อมูลวิจัย

วงศกร แก้วอุดกั๊ง

เจ้าหน้าที่ระบบข้อมูลวิจัย

ทีมวิจัยอุตสาหกรรม

ดร.พิมพ์นารา หิรัญกลี

ผู้บริหารทีมวิจัยอุตสาหกรรม

รณณ มัทธมนาลัย

นักวิเคราะห์อาวุโส (Digital)

พูนสุข นิลกิจศรานนท์

นักวิเคราะห์อาวุโส (Healthcare, Mobile Operators)

ปิยะบุษ สดางค์ภักดิ์

นักวิเคราะห์อาวุโส (Transport & Logistics)

ณรินทร์ ต้นไฟบุลย์

นักวิเคราะห์อาวุโส (Power Generation, Modern Trade, Chemicals, Medical Devices)

เกียรติ เกียมศักดิ์

นักวิเคราะห์อาวุโส (Energy, Petrochemicals)

พุทธชาติ ลุนคำ

นักวิเคราะห์อาวุโส (Construction Contractors, Construction Materials, Hotels, Industrial Estate)

พัชรา กลั่นชวนชื่น

นักวิเคราะห์อาวุโส (Real Estate)

ชัยวัช ไชวเจริญสุข

นักวิเคราะห์อาวุโส (Agriculture)

วรรณษา ยงพิศาลภพ

นักวิเคราะห์ (Automobile, Food & Beverages, Electronics & Electrical Appliances)

ศุภกร ทรบุญไทรเทศ

นักวิเคราะห์ (Agriculture)